

دوره نهم

رمضان - شماره چهارم

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
روابط عمومی

توشه رمضان المبارک

((درس نامه قرآنی)) - بخش چهارم

درس دهم: اطعام نمودن و هم نشینی الف: اطعام کردن

یکی از وظایف اهل ایمان نسبت به برادر ایمانی که گرسنه است اطعام کردن می باشد خداوند در قرآن انجام این عمل را مورد ستایش قرار داده است و برای آن پاداش فراوانی را مقرر نموده و همچنین برای ترک آن را کیفر سختی تعیین کرده است .

رسول خدا ﷺ فرمود: «هر که برادر مؤمن گرسنه ای را سیر کند خداوند وی را از میوه های بهشت می خوراند و در سخنی دیگر نیز فرمودند: «هر که سه تن از برادران مسلمان خویش را بخوراند خداوند از طعام سه بهشت بدو خوراند، ملکوت آسمان، فردوس و باغ عدن که خداوند آنرا بدست قدرت خود کاشت»

امام صادق علیه السلام در ارزش سیر کردن برادر مومن فرمود: «...سیر کردن برادر ایمانی...از محبوبترین کارها نزد خداوند بزرگ است» امام باقر علیه السلام نیز در این باره فرمودند: «لقمه را به برادر دینی خود بخورانم بیشتر دوست میدارم تا ده گدا را سیر کنم» یکی از راویان گفته است: «نزد امام صادق علیه السلام یادی از یاران ما شد، من گفتم ناهار و شام نمی خورم مگر اینکه دو یاسه تن یا کمتر یا بیشتر از آنان با من باشند.»

پس فرمود: «برتری آنان بر تو بیشتر است از برتری تو بر آنها، گفتم فدای تو شوم چرا! با اینکه من از خوردنی خود به آنها می خورانم و از مال خود به آنها می بخشم و عیال خویش را به خدمت آنها می گمارم،

فرمود آنان هنگامی که بر تو وارد شدند روزی فراوانی برای تو آوردند و بیرون که رفتند با آمرزش تو رفتند.»

امام سجاد علیه السلام نیز در این باره فرمودند: «هر کس با شکم سیر بخوابد در حالیکه در نزدیکی او مومنی گرسنه باشد خدا می فرماید: ای فرشتگانم شما را بر این بنده گواه می گیرم که به وی فرمان دادم ولی نا فرمانی کرد و از دیگری فرمان برد، او را به عملش وانهادم به عزت و جلالم سوگند هرگز او را نمی بخشم.»

ب: هم نشینی

هم نشینی برادران ایمانی و همکیشان با همدیگر و نقل احادیث اهل بیت علیه السلام در این مجالس از سفارش هایی است که از سوی اهل بیت علیه السلام مورد تاکید قرار گرفته است، امیر المؤمنین علی علیه السلام فرمود: «دیدار برادران اگر چه کم باشند غنیمتی است بزرگ.»

امام صادق علیه السلام در این باره خطاب به اصحابش فرمود: «آیا با هم می نشیند و گفتگو دارید؟ گفتم آری فدای تو شوم من اینگونه مجالس را دوست می دارم پس ای فضیل امر ما را احیا کنید، خداوند رحمت کند کسانی که امر ما را احیا می کنند.» ۲. امام باقر علیه السلام به میسر فرمود: «آیا در خلوت می نشینید و گفتگو می کنید، و هر چه خواستید می گوئید؟ گفت بله، امام فرمود: «به خدا قسم دوست دارم در برخی از این انجمنها باشم باشم.» فضیل گفت که امام باقر علیه السلام بمن فرمود: «آیا با هم می نشینید گفتم آری فرمود افسوس از این گونه مجالس.»

همچنین آن حضرت فرمود: «همانا بنده مسلمان اگر به قصد دیدار برادرش از خانه اش خارج شود و هدفش

آنان است و جویای احوال آنان شدن در غیابشان و گشاده رویی با آنان در حضورشان».

امام رضا علیه السلام نیز در باره آثار خوشرویی در برخورد با برادر همکیش فرمودند: «هر که بروی برادر مؤمن خویش لبخند زند خداوند برای وی پاداشی بنویسد و هر که خداوند برایش حسنه نوشت عذابش نخواهد کرد. از امام صادق علیه السلام نیز روایتی به همین معنا نقل شده است.

ب: ایثار نمودن

ایثار یعنی بخشیدن چیزی به دیگران (به خصوص به همکیشان) در حالی که خود نیازمند آن چیز باشد این خصلت یکی از ویژگی های بسیار ارزشمندی است که از سوی خداوند مورد توجه و ستایش قرار گرفته است، آنجا که وقتی مومنان مدینه با ایثار مال، همکیشان مهاجر را شریک زندگی خویش قرار دادند و خداوند به پاس قدر شناسی از این روحیه ایثار، آیه نه سوره حشر درشان و منزلت آنان نازل نمود.

و در جای دیگر قرآن نیز خداوند به پاس ایثار خاندان اهل بیت علیهم السلام آیات را نازل کرد که امام صادق علیه السلام در این باره فرمودند: «فاطمه علیها السلام مقداری جو در خانه داشت و از آن کاجی تهیه کرد.

چون آماده شد و آن را در برابر خود نهادند (تا تناول کنند) بینوایی از راه رسید و گفت: خداوند شما را رحمت کند. پس، علی علیه السلام برخاست و یک سوم غذا را به او داد. دیری نپایید که یتیمی آمد و گفت: خدایتان رحمت کناد. پس، علی علیه السلام برخاست و یک سوم دیگر را به او داد. سپس اسیری از راه رسید و گفت: رحمت

رضایت خدای عزّ و جلّ و رغبت در رحمت های الهی باشد، خداوند هفتاد هزار فرشته را موکل می نماید که تا بازگشت او به منزل همراهش باشند، در حالیکه از پشت سر او ندا می دهند: پاکیزه و خالص گشتی و بهشت برای طیب و پاکیزه باد.

درس یازدهم: خوشرویی و ایثار نمودن الف: خوشرویی

خوشرویی مومنان و هم کیشان نسبت به همدیگر در برخوردها از توصیه های موکد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام می باشد.

رسول خدا صلی الله علیه و آله در باره اثر ارزشمند خوشرویی فرمودند: «خوشرویی، کینه را می زداید» و در شیوه برخورد با برادران و همکیشان فرمودند: «با برادرت گشاده رو برخورد کن»؛ «شما هرگز نمی توانید با اموال خود همه مردم را بهره مند سازید، پس با آنان با گشاده رویی و خوشرویی برخورد کنید». امیر مومنان علی علیه السلام نیز در باره آثار خوشرویی فرمودند: «خوشرویی، کمند دوستی است»؛ «خوشرویی، ریسمان محبت است»؛ «خوشرویی تو نشانگر بزرگواری و کرامت نفس توست» و آن حضرت در مواجهه با برادران همکیش هم فرمودند: «هر گاه با برادران خود روبرو شدید و دست دهید و خوشرویی و گشاده رویی نشان دهید، تا هنگام جدا شدن از یکدیگر، گناهانتان بریزد» و در ویژگی مومنان هم فرمود: «شادی مؤمن در چهره اوست، قدرت وی در دینش و اندوه او در دلش» و نیز فرمودند: «بهترین وسیله ای که مردم با آن دل های دوستان خود را به دست می آورند و کینه ها را از دل های دشمنانشان می زدایند خوشرویی در هنگام برخورد با

عز و جل آیه «و از خود گذشتگی می کنند...» را نازل فرمود.»

درس دوازدهم: دوست داشتن، عفو نمودن و الفت گرفتن

الف: دوست داشتن و اظهار دوستی

یکی از خصلت های زیبا و ارزشمند در میان همکیشان و برادران و خواهران دینی دوست داشتن همدیگر و اظهار دوستی است که در آموزه های دینی به آن تاکید شده است، رسول خدا در ارزشمند بودن دوست داشتن همکیشان فرموده است: «پیامبر خدا ﷺ: «نگاه کردن به برادری که به خاطر خداوند بزرگ دوستش داری، عبادت است» و فرمود: «هرگاه یکی از شما رفیق یا برادر خود را دوست داشته باشد، آن را به او اظهار کند.»

ابو جعفر (امام باقر ﷺ) و ابو عبدالله (امام صادق ﷺ) در مسجد نشسته بودند، مردی از آن جا گذشت یکی از مجلسیان ابو جعفر ﷺ عرض کرد: «به خدا، من این مرد را دوست دارم. ابو جعفر ﷺ فرمود: «پس، به او اظهار کن؛ زیرا اظهار محبت دوستی را پایدارتر و انس و الفت را بیشتر می کند.»

امیر مومنان علی ﷺ در باره میزان دوست داشتن همکیشان فرمودند: «برادران را به اندازه پرهیزگاری آنان دوست بدار»

امام صادق ﷺ در باره پایداری دوستی با همکیشان خطاب به پسر نعمان فرمود: «ای پسر نعمان! اگر می خواهی دوستی برادرت با تو خالص باشد با او شوخی (بیجا) مکن، از جدال با وی پرهیز، بر او فخر مفروش

خدا بر شما باد. علی ﷺ يك سوم باقیمانده را نیز بدو داد و خود هیچ از آن نچشیدند. پس، خداوند سبحان این آیات را درباره ایشان فرفرستاد و این آیات بر هر مؤمنی که به خاطر خداوند عز و جل چنین ایثاری کند نیز صادق است.»

در باره ایثار رسول خدا ﷺ نقل شده است که آن حضرت تا زمانی که از دنیا رفت هرگز سه روز پیاپی سیر غذا نخورد و اگر می خواست می توانست خود را سیر کند اما دیگران را بر خود مقدم می داشت.

امیر مومنان علی ﷺ نیز در ارزش ایثار فرمودند: «ایثار، نکوترین نیکوکاری و بالاترین مرتبه ایمان است» و در سخنی دیگر در باره ایثار به همکیشان فرمود: «با دیگر مردمان به انصاف رفتار کن و با مؤمنان به ایثار.»

در باره ایثار امیر مومنان علی ﷺ و حضرت فاطمه ﷺ در حق همکیشان مستحق نقل شده است که مردی نزد پیامبر ﷺ آمد و از گرسنگی شکوه کرد. رسول خدا ﷺ کسی را به خانه های همسران خود فرستاد. اما آنان گفتند: جز آب چیزی نداریم. رسول خدا ﷺ فرمود: «چه کسی امشب این مرد را میهمان می کند؟ علی بن ابی طالب ﷺ عرض کرد: یا رسول الله! من او را میهمان می کنم، سپس نزد فاطمه ﷺ آمد و گفت: غذا چه داری ای دخت رسول خدا؟ فاطمه عرض کرد: جز شام شب چیزی نداریم، اما میهمان را بر خویشان مقدم می داریم.»

آن حضرت فرمود: ای دخت محمد! بچه ها را بخوابان و چراغ را خاموش کن چون بامداد علی ﷺ نزد پیامبر ﷺ آمد و ماجرا را برایش گفت دیری نپایید که خداوند

تو را بپذیرد، عیبت را بپوشاند، ترس را از تو دور کند و آرزویت را برآورد» آن حضرت در باره ثمره تحمل لغزش برادر و همکیش نیز فرمودند: «لغزش دوست خود را، برای زمان یورش دشمنت، تحمل کن» و نیز فرمود: «تحمل لغزشها زیورِ دوستان است».

و در باره پیامد عدم تحمل لغزش برادر دینی نیز فرمود: «کسی که لغزش های دوست را تحمل نکند تنها می میرد».

ج: الفت گرفتن

انس و الفت بین همکیشان و برادران ایمانی از نعمت های ارزشمندی است که خداوند به جامعه ایمانی عنایت کرده است و مومنان باید تلاش کنند تا این نعمت الهی را بین خود حفظ کنند، رسول خدا ﷺ در ارزش الفت گرفتن با همکیشان فرمودند: «بهترین مؤمنان کسی است که دیگر مؤمنان به او الفت گیرند و در کسی که با دیگران الفت نگیرد و دیگران نیز با او الفت نیابند، خیری نیست».

ادامه دارد...

ب: عفو نمودن

در طول زندگی با همکیشان شاید گاهی لغزشی از سوی طرفین نسبت به همدیگر مشاهده شود در چنین صورتی کرامت انسانی اقتضا می کند که لغزش های همدیگر را تحمل کنند و از آن چشم پوشی کنند، امیر مومنان علی علیه السلام در این باره فرمودند: «برادر حقیقی تو آن است که از لغزشت درگذرد، نیازت را برآورد، پوزش

به قلم:
حجت الاسلام والمسلمین عیسی عیسی زاده
مدیر گروه فرهنگ نامه های قرآنی و عضو هیئت
علمی پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن
پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

فِيهِ تَلَوُّ الْقُرْآنِ وَالصَّوْمِ وَالزَّكَاةِ وَالصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّجْدِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ

ما احتیاج داریم به این که از این ساعات، از این روزها و شبهای پربرکت (ماه رمضان) حداکثر بهره را ببریم؛ با تقویت رابطه‌ی قلبی خودمان با عالم معنا، با عالم غیب، با ابتهال و تضرع و خشوع در مقابل رب الارباب، و با استحکام پیوند ولایت خودمان با اهل بیت (علیهم‌السلام) و این خاندان مکرم.

